

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาสมรรถภาพทางการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปขั้นตอน
การวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย
2. วิธีดำเนินการวิจัย
3. การวิเคราะห์ข้อมูล
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับสมรรถภาพทางการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ทั้งโดยรวมและรายด้าน
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อสมรรถภาพทางการนิเทศ
ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3
ทั้งโดยรวมและรายด้าน
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อสมรรถภาพทางการนิเทศ
ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3
จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ทั้งโดยรวมและรายด้าน
4. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเสริมสร้างสมรรถภาพทางการนิเทศของ
ผู้บริหารในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูจากสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ปีการศึกษา 2548 จำแนกเป็นผู้บริหารจำนวน 238 คน และครูจำนวน 3,106 คนรวมทั้งสิ้นจำนวน 3,344 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้มาโดยการสุ่มแบ่งชั้นตามสถานภาพและขนาดสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่ และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้นจำนวน 484 คน จำแนกเป็นผู้บริหารจำนวน 141 คน และครูจำนวน 343 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถภาพทางการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .986

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องไมโครคอมพิวเตอร์เพื่อแปลผลการวิเคราะห์ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาความถี่แล้วคิดเป็นร้อยละ

2. วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นต่อสมรรถภาพทางการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามสถานภาพ และขนาดสถานศึกษาทั้งโดยรวม รายด้าน และรายชื่อ โดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับสมรรถภาพทางการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครู ทั้งโดยรวมและ รายด้าน

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับสมรรถภาพทางการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความเห็นของผู้บริหารและครูตามขนาดสถานศึกษา ทั้งโดยรวม และรายด้าน

5. วิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเสริมสร้างสมรรถภาพทางการนิเทศของผู้บริหารในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 โดยหาความถี่แล้วคิดเป็นร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

จากวิเคราะห์สมรรถภาพทางการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 สรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1. ระดับสมรรถภาพทางการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ด้านการตัดสินใจ ด้านการวางแผนและการจัดระเบียบการประชุม และด้านผู้นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดี

1.1 เมื่อพิจารณาตามสถานภาพ พบว่า

1.1.1 ผู้บริหารมีความคิดเห็นต่อสมรรถภาพทางการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ด้านการมอบหมายงานบุคลากร ด้านผู้นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดี และด้านการตัดสินใจ ด้านการวางแผนและการจัดระเบียบการประชุม

1.1.2 ครูมีความคิดเห็นต่อสมรรถภาพทางการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 7 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ด้านการตัดสินใจ ด้านการวางแผนและการจัดระเบียบการประชุม และด้านการสร้างทีมงาน ด้านการแก้ปัญหาความขัดแย้ง

1.2 เมื่อจำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า

1.2.1 ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาขนาดเล็ก มีความคิดเห็นต่อสมรรถภาพทางการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ด้านการสร้างบรรยากาศดี ด้านการมอบหมายงานบุคลากร และด้านผู้นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดี

1.2.2 ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาขนาดกลาง มีความคิดเห็นต่อสมรรถภาพทางการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย

3 อันดับแรก คือ ด้านการวางแผนและการจัดระเบียบการประชุม ด้านการสร้างบรรยากาศดี และ ด้านการตัดสินใจ ด้านผู้นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดี

1.2.3 ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นต่อสมรรถภาพทางการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 7 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ด้านการตัดสินใจ ด้านการวางแผนและการจัดระเบียบการประชุม และ ด้านการสร้างทีมงาน

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อสมรรถภาพทางการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 พบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นต่อสมรรถภาพทางการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารมีความคิดเห็นสูงกว่าครู

3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อสมรรถภาพทางการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหาร และครู ในสถานศึกษาขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับสมรรถภาพทางการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อเปรียบเทียบแยกตามขนาดสถานศึกษา ทีละคู่ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดกลางมีสมรรถภาพทางการนิเทศสูงกว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก และผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่กับ ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กมีสมรรถภาพทางการนิเทศไม่แตกต่างกัน

4. ผู้บริหารและครูเสนอแนะการเสริมสร้างสมรรถภาพทางการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เรียงลำดับตามความถี่จากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ควรศึกษาค้นคว้าหาความรู้ใหม่ๆ และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ควรใช้เทคนิคการนิเทศที่หลากหลาย และควรเสนอแนะเทคนิควิธีสอนใหม่ๆ ให้กับครู

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์การศึกษาสมรรถภาพทางการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา
ชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 มีประเด็นน่าสนใจนำมา
อภิปรายผล ดังต่อไปนี้

1. ระดับสมรรถภาพทางการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตาม
สมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การนิเทศถือว่าเป็นบทบาทหน้าที่โดยตรง
ของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องดำเนินการนิเทศภายในเพื่อให้คำแนะนำ ช่วยเหลือครูให้
สามารถปฏิบัติหน้าที่ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบกับ
การนิเทศมีความสำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในปัจจุบันเป็นอย่างมาก
เพราะสภาพการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไปทุก ๆ ด้าน เช่น สังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง
วิทยาการและเทคโนโลยีต่าง ๆ ดังนั้นหลักสูตรการศึกษาทุกระดับจึงเปลี่ยนแปลงไปเพื่อให้
ทันต่อเหตุการณ์ทำให้มีการปรับวิธีเรียนเปลี่ยนวิธีสอน ครูจึงจำเป็นต้องปรับวิธีทำงาน และ
ต้องการความช่วยเหลือสนับสนุนจากผู้มีความรู้ความสามารถ นั่นคือผู้นิเทศ โดยเฉพาะ
การนิเทศภายในสถานศึกษา ซึ่งมีความสำคัญต่อครูและผู้บริหารเป็นอย่างมาก เพราะเป็น
การนิเทศจากคณะครูในสถานศึกษาเดียวกัน เป็นการแนะนำช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่ง
สอดคล้องกับที่ พายัพ สารจันทร์ (2546 : 2) ได้กล่าวไว้ว่า การใช้กระบวนการ “นิเทศ
ภายในสถานศึกษา” เป็นปัจจัยเสริมสร้างพลังการเรียนรู้ให้บังเกิดขึ้นจากความร่วมมือของ
บุคลากรทุกคนในสถานศึกษาเป็นสำคัญที่สถานศึกษาใดมีกระบวนการนิเทศภายในที่เป็น
ระบบและมีประสิทธิภาพย่อมก่อให้เกิดศักยภาพเชิงบริหารและเชิงวิชาการที่สูงก้าวสู่ความเป็น
มาตรฐานด้านการศึกษาได้ตามที่สังคมคาดหวัง ซึ่งย่อมแตกต่างจากสถานศึกษาที่ด้อยใน
กระบวนการนิเทศภายในอย่างสิ้นเชิง จึงเป็นสิ่งที่ผู้บริหารและครูทุกคนตระหนักในบทบาท
ภารกิจสำคัญดังกล่าว และยังสอดคล้องกับ สุรศักดิ์ ปาเฮ (2545 : 25-26) ที่ได้กล่าวไว้ว่า
การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นกิจกรรมสำคัญที่โรงเรียนพึงกระทำอย่างจริงจัง ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้ง
ผู้บริหาร ผู้ให้การนิเทศและครูปฏิบัติงาน กิจกรรมในการนิเทศตามบทบาทของตนเองอย่างเต็มที่
และสอดคล้องต้องการทำให้ประสิทธิภาพของการนิเทศส่งผลต่อคุณภาพการเรียนการสอน
และทำให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนด้วยดี นอกจากนั้นแล้วสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ยังได้มีนโยบายในการส่งเสริมให้ผู้บริหารพัฒนาตนเองใน

การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ในการนิเทศภายในโรงเรียน เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่กำหนดให้ปีการศึกษา 2549 เป็นปีแห่งการปฏิรูปการเรียนรู้ จากความสำคัญของการนิเทศดังกล่าวทำให้ผู้บริหารต้องมีการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ได้ด้วยตนเอง อยู่เสมอเพื่อให้สามารถปฏิบัติกรนิเทศผู้ได้บังคับบัญชาได้อย่างถูกต้อง ด้วยเหตุนี้เองจึงทำให้ระดับสมรรถภาพทางการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ วิจิต กำมันตะคุณ (2540 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาสมรรถภาพทางการนิเทศของ ผู้บริหารตามการรับรู้ของตนเองและครูในโรงเรียนประถมศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน สังกัดสำนักงานการการประถมศึกษาแห่งชาติ ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารรับรู้ว่าคุณสมบัติ สมรรถภาพ ทางการนิเทศในระดับมากถึงมากที่สุด และครูผู้สอนรับรู้ผู้บริหารที่สมรรถภาพ ทางการนิเทศในระดับมากทุกสมรรถภาพ

2. ระดับสมรรถภาพทางการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการตัดสินใจ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การตัดสินใจสั่งการเป็นกระบวนการที่จำเป็นและมีความสำคัญต่อ ภาวะการเป็นผู้นำในการบริหารงานอย่างมากจนถือได้ว่าเป็นหัวใจของการบริหารหน่วยงาน ประกอบกับบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานของผู้บริหารที่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับ คนหมู่มาก เพราะลักษณะของงานเป็นการประสานและบริการแก่ทั้งผู้ร่วมงานและคนใน ชุมชน การปฏิบัติงานในลักษณะดังกล่าวจำเป็นต้องเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคมากมาย ผู้บริหารที่สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ให้ลุล่วงไปได้โดยไม่กระทบถึงขวัญ และกำลังใจของผู้ร่วมงานและได้รับการยอมรับจากผู้ที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นผู้บริหารที่พึงประสงค์ ซึ่งการบริหารโรงเรียนถึงแม้จะมีคำจำกัดความมากมายอย่างไรก็ตาม แต่สิ่งหนึ่งที่มีความหมาย ที่แท้จริงก็คือ การตัดสินใจและนำการตัดสินใจไปใช้ดำเนินงานบริหารโรงเรียน เรื่องของ การตัดสินใจเป็นสิ่งที่ผู้บริหารทั้งหลายไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ผู้บริหารจะต้องทำหน้าที่ ที่เกี่ยวกับการตัดสินใจหลายครั้งในวันหนึ่ง ๆ บางครั้งก็มีความสำคัญถึงขั้นของการอยู่รอด หรือไม่ของหน่วยงานบางครั้งก็เป็นเหตุให้กระทบกระเทือนถึงการทำงานของบุคคลอื่น ๆ และยิ่งเป็นผู้บริหารระดับสูงขึ้นไปจะต้องเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจอยู่ตลอดเวลา และผลของ การตัดสินใจของเขาก็จะกระทบกระเทือนต่อคนเป็นจำนวนมากด้วย ดังนั้นผลของ การตัดสินใจของผู้บริหารไม่ว่าจะปรากฏออกมาดีหรือไม่ก็ตาม ผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบ

ต่อผลที่เกิดขึ้นนั้นด้วย ซึ่งความสำคัญของการตัดสินใจยังสอดคล้องกับ คำกล่าวของ ฮอยและมิสเกต (Hoy and Misket. 1991 : 300) ที่ได้กล่าวว่า ผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพจะต้องใช้สติปัญญาวิเคราะห์และเปรียบเทียบข้อมูล ตลอดจนคาดการณ์ผลที่คาดว่าจะได้รับและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยคุณสมบัติดังกล่าว จะเป็นผลที่เกิดจากการใช้ศาสตร์และศิลป์ในการตัดสินใจของผู้บริหาร ศาสตร์และศิลป์เกิดขึ้นจากการหลอมรวมความรู้จากการศึกษาวิเคราะห์หลักการและทฤษฎีการบริหารและการตัดสินใจ รวมทั้งประสบการณ์บริหารและการตัดสินใจเข้าร่วมกัน ดังนั้น การให้ผู้บริหารได้มีความรู้และความเข้าใจหลักและกระบวนการตัดสินใจ จึงเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็น เพราะสถานศึกษาเป็นเหมือนองค์กรโดยทั่วไปที่มีโครงสร้างสำหรับดำเนินการเกี่ยวกับการตัดสินใจ ซึ่งจากความสำคัญของการตัดสินใจดังกล่าวแล้ว จึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญและถือปฏิบัติได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ส่งผลให้มีสมรรถภาพทางการนิเทศสูงกว่าด้านอื่น ๆ

3. ระดับสมรรถภาพทางการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการสรรหาและการคัดเลือกบุคลากร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในการปฏิบัติงานด้านการสรรหาและการคัดเลือกบุคลากร ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นอำนาจหน้าที่ในการสรรหาและการคัดเลือกบุคลากร เป็นอำนาจของหน่วยงานในระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นฝ่ายดำเนินการ โดยผู้บริหารสถานศึกษาจะมีส่วนในการดำเนินการน้อยมาก ประกอบกับการดำเนินการบางอย่างเป็นเรื่องที่ผู้บริหารไม่มีส่วนเกี่ยวข้องเลย เช่น การสัมภาษณ์ในการคัดเลือกบุคลากร และการจัดประชุมนิเทศครูที่บรรจุใหม่ โอนหรือย้ายมาใหม่เกี่ยวกับนโยบาย ระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษา ถึงแม้ทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 จะเปิดโอกาสให้ผู้บริหารสถานศึกษาแจ้งความต้องการเกี่ยวกับคุณสมบัติของบุคลากรที่จะย้ายเข้า หรือบรรจุในโรงเรียนของตนเองแล้วก็ตาม แต่บทบาทหน้าที่หลักในการสรรหาและการคัดเลือกบุคลากรก็ยังอยู่ที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษายังมีอำนาจเหมือนเดิม ซึ่งจากเหตุผลและประเด็นที่กล่าวมาทำให้ผู้บริหารไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการจึงส่งผลให้ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นต่อสมรรถภาพทางการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษามีค่าน้อยกว่าสมรรถภาพทางการนิเทศในด้านอื่น ๆ

4. ผู้บริหารมีความคิดเห็นต่อสมรรถภาพทางการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา
 ชั้นพื้นฐาน ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านสูงกว่าครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า มุมมองของผู้บริหารสถานศึกษา
 ในการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนนั้นอาจจะมองในลักษณะของนโยบายและการปฏิบัติ
 ตามนโยบาย โดยอาจจะไม่ได้มองถึงประสิทธิผลที่เกิดขึ้นจากกระบวนการนิเทศ ทำให้มี
 ความคิดเห็นว่าการปฏิบัติการนิเทศย่อมบ่งบอกถึงสมรรถภาพของการนิเทศจึงทำให้มีความคิดเห็น
 ต่อสมรรถภาพทางการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้านอยู่ใน
 ระดับมาก ส่วนครูนั้นอาจจะมองสมรรถภาพทางการนิเทศของผู้บริหารในลักษณะของ
 ผลที่เกิดจากการนิเทศ ซึ่งบางครั้งผู้บริหารบางคนอาจจะปฏิบัติการนิเทศเป็นประจำแต่ผล
 การนิเทศไม่เกิดประโยชน์ต่อครูเลย จึงทำให้ครูมีความคิดเห็นต่อ สมรรถภาพทางการนิเทศของ
 ผู้บริหารต่ำกว่าครู ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วนิดา กุลสุวรรณ (2545 : บทคัดย่อ)
 ได้ศึกษาการดำเนินงานการนิเทศภายในตามความคิดเห็นของผู้รับผิดชอบการนิเทศภายในและ
 ครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัย พบว่า การดำเนิน
 งานการนิเทศภายใน ตามความคิดเห็นระหว่างผู้รับผิดชอบการนิเทศภายในและครูผู้สอน
 ไม่แตกต่างกัน

5. ผู้บริหาร และครู ในสถานศึกษาขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับสมรรถภาพ
 ทางการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกัน
 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็น
 เพราะในสถานศึกษาแต่ละขนาดนั้นมีปัจจัยต่าง ๆ ที่ทำให้การดำเนินการนิเทศของผู้บริหาร
 มีความแตกต่างกันทั้งในเรื่องของจำนวนครู จำนวนห้องเรียน งบประมาณในการบริหาร
 จัดการ และบทบาทของผู้บริหารที่แตกต่างกันไปด้วย ประกอบกับภาระหน้าที่ของผู้บริหาร
 ทั้ง 3 ขนาด ซึ่งมีไม่เท่ากัน สถานศึกษาบางขนาดผู้บริหารอาจมีภาระหน้าที่ในการปฏิบัติงาน
 อื่นมาก ไม่มีเวลาในการนิเทศ ส่วนสถานศึกษาอีกขนาดผู้บริหารอาจมีเวลาในการนิเทศ
 อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ซึ่งจากความแตกต่างในด้านต่าง ๆ ที่กล่าวมาส่งผลให้ ผู้บริหาร
 และครู ในสถานศึกษาขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับสมรรถภาพทางการนิเทศของ
 ผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกัน ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบ
 แยกตามขนาดสถานศึกษาที่ละคู่ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดกลางมีสมรรถภาพทาง
 การนิเทศโดยรวมสูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษาทุกขนาด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาขนาดกลางนั้นมีจำนวนครูเหมาะสม คือประมาณ 7 – 15 คน และส่วนใหญ่มีครูเพียงพอครบตามชั้นทำให้ผู้บริหารสามารถดำเนินการนิเทศตามแนวคิดของเซอร์จิโอแวนนี คือการสร้างบรรยากาศที่ดี การสร้างทีมงาน การแก้ไขความขัดแย้ง การตัดสินใจ การวางแผนและการจัดระบบการประชุม การสรรหาและการคัดเลือกบุคลากร การกำหนดตำแหน่งบุคลากร และเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงที่ดี ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลดีต่อสมรรถภาพทางการนิเทศของผู้บริหารด้วย ส่วนในสถานศึกษาขนาดเล็กนั้นมีปัญหาเกี่ยวกับครูไม่ครบชั้น ครูขาดแคลนดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องปฏิบัติหน้าที่สอนหนังสือ และปฏิบัติงานพิเศษอื่น ๆ ตามนโยบายของต้นสังกัดเหมือนกับสถานศึกษาขนาดอื่น ๆ ซึ่งทำให้ไม่มีเวลาในการวางแผน และปฏิบัติการณ์นิเทศ ส่งผลให้สมรรถภาพทางการนิเทศอยู่ในระดับต่ำกว่าผู้บริหารสถานศึกษาขนาดกลาง ส่วนสถานศึกษาขนาดใหญ่ นั้นมีครู และห้องเรียนเป็นจำนวนมาก ภาระหน้าที่ในการบริหารจัดการทั้งใน และนอกสถานศึกษาก็มีมากตามขึ้นด้วย ทำให้ไม่มีเวลาในการเตรียมตัววางแผนและปฏิบัติการณ์นิเทศ ส่งผลให้สมรรถภาพทางการนิเทศน้อยกว่าสถานศึกษาขนาดกลาง เช่นเดียวกับสถานศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เสถียร เทียงธรรม (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การนิเทศภายใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าหมวดวิชาในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีระดับการปฏิบัติงานการนิเทศภายใน โรงเรียน 2 ชั้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ ชั้นการวางแผนการนิเทศ และชั้นเตรียมการนิเทศ

6. ผู้บริหารและครูเสนอแนะแนวทางการเสริมสร้างสมรรถภาพทางการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประเด็นที่มีความถี่มากที่สุด คือ ควรศึกษาค้นคว้าหาความรู้ใหม่ ๆ และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ความรู้เป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้ที่จะไปนิเทศ แนะนำคนอื่น การที่จะแนะนำ หรือให้ความช่วยเหลือครูในเรื่องต่าง ๆ ตามกระบวนการนิเทศนั้นผู้บริหารจะต้องเป็นผู้รู้มาก่อน และต้องเกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเพื่อที่จะนำไปถ่ายทอดให้กับครูต่อไป และเมื่อครูเกิดความสงสัย ผู้บริหารต้องสามารถให้ความกระจ่างได้ ซึ่งจากความสำคัญของความรู้ความสามารถด้านวิชาการที่กล่าวมา ทำให้ ผู้บริหารและครูเสนอแนะแนวทางการเสริมสร้างสมรรถภาพทางการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประเด็นที่มีความถี่มากที่สุด คือ ควรศึกษาค้นคว้าหาความรู้ใหม่ ๆ และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยที่ พบว่า ระดับสมรรถภาพทางการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการสรรหาและการคัดเลือกบุคลากร ในประเด็น การสัมภาษณ์ในการคัดเลือกบุคลากร และการจัดปฐมนิเทศครูที่บรรจุ โอนหรือย้ายมาใหม่เกี่ยวกับนโยบาย ระเบียบข้อบังคับของสถานศึกษา ซึ่งมีสมรรถภาพทางการนิเทศอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม โดยการเข้าร่วมอบรมพัฒนาดตนเองเพื่อพัฒนาสมรรถภาพทางการให้สูงขึ้น

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดกลางมีสมรรถภาพทางการนิเทศสูงกว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก และผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้บริหารควรนำข้อมูลดังกล่าวไปวางแผนเพื่อจัดอบรมให้ความรู้ และจัดทำเอกสารคู่มือการดำเนินการนิเทศภายในให้กับผู้บริหารเพื่อนำไปศึกษาแล้วปฏิบัติตามเป็นการพัฒนาสมรรถภาพทางการนิเทศให้ทัดเทียมกัน

1.3 ผู้บริหารควรหมั่นศึกษาค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีสอนใหม่ ๆ ตลอดจนเทคนิคการนิเทศให้หลากหลายเพื่อให้สามารถนำมาใช้สำหรับนิเทศการสอนของครูได้อย่างมีคุณภาพ และสอดคล้องกับความต้องการของครู

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถภาพทางการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

2.2 ควรวิจัยเกี่ยวกับปัญหาในการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3